NN 113/2019 (22.11.2019.), Odluka o izradi Prostornog plana Nacionalnog parka Mljet

MINISTARSTVO GRADITELJSTVA I PROSTORNOGA UREĐENJA

2274

Na temelju članka 86. stavka 2. Zakona o prostornom uređenju (»Narodne novine«, broj 153/13, 65/17, 114/18, 39/19 i 98/19) ministar graditeljstva i prostornoga uređenja donosi

ODLUKU

O IZRADI PROSTORNOG PLANA NACIONALNOG PARKA MLJET

I.

Donosi se Odluka o izradi Prostornog plana Nacionalnog parka Mljet.

Nositelj izrade Prostornog plana Nacionalnog parka Mljet je Ministarstvo graditeljstva i prostornoga uređenja.

Sve poslove nositelja izrade obavljat će ustrojstvena jedinica Ministarstva graditeljstva i prostornoga uređenja Zavod za prostorni razvoj.

Pravna osnova za izradu i donošenje Plana

II.

Pravna osnova za izradu i donošenje Prostornog plana Nacionalnog parka Mljet temelji se na odredbama članaka 68. stavka 1. Zakona o prostornom uređenju (»Narodne novine«, broj 153/13, 65/17, 114/18. 39/19 i 98/19) u kojem je određena obveza donošenja prostornog plana područja posebnih obilježja za područje nacionalnog parka.

Razlozi donošenja Plana

III.

Odluku o donošenju Prostornog plana Nacionalnog parka Mljet donio je Zastupnički dom Hrvatskog sabora na sjednici održanoj 8. ožujka 2001. godine, a objavljena je u »Narodnim novinama« broj 23/01 od 16. ožujka 2001. godine. Inicijativa o potrebi izrade izmjena i dopuna odnosno novog prostornog plana za Nacionalni park Mljet, potekla je od zahtjeva Općine Mljet i Javne ustanove Nacionalni park Mljet na temelju čega su započete pripremne radnje za početak njegove izrade.

Zbog činjenice da je od donošenja Prostornog plana Nacionalnog parka Mljet (2001. godine) prošlo 18 godina, da je do danas provedeno niz istraživanja i utvrđena potreba njegova usklađenja sa zakonskom regulativom i EU stečevinama te na temelju izrađenog Elaborata stručno analitičkih poslova u sklopu pripremnih radova za izradu Izmjena i dopuna Prostornog plana Nacionalnog parka Mljet, utvrđena je potreba izrade novog prostornog plana, a ne izmjena i dopuna donesenog.

S obzirom na neupitne vrijednosti i značaj Nacionalnog parka Mljet (u daljnjem tekstu: Park) za identitet hrvatskog prostora i svijest o rastućem interesu za njegovo posjećivanje i korištenje, ocjenjuje se da će donošenje Prostornog plana Nacionalnog parka Mljet (u daljnjem tekstu: Plan) osigurati preduvjete za očuvanje vrijednosti i održivo korištenje prostora Parka.

Izradi Plana pristupa se također zbog:

– usklađenja sa zakonima i propisima donesenim na temelju zakona,

– potrebe revalorizacije prostora i sustava posjetiteljske infrastrukture

– novih spoznaja u pogledu zaštite i usklađivanja s funkcijama nacionalnog parka na temelju izrađenog Strateškog razvojnog okvira Nacionalnog parka Mljet, Plana upravljanja i drugih dokumenata prema posebnim zakonima

– unaprjeđenja sustava očuvanja i upravljanja zaštićenim područjem

– aktivacije kulturne baštine te prirodnih i kulturnih krajolika u turističke i posjetiteljske svrhe

– unapređenja sustava prometa i komunalne infrastrukture

– potrebe redefiniranja građevinskog područja u skladu s izgrađenosti, demografskom strukturom i ukupnim otočkim razvitkom

– poticanja ekološke i održive tradicijske poljoprivredne proizvodnje

– uspostave kvalitetnog sustava obrane od požara i dr.

Obuhvat Plana

IV.

Planom će biti obuhvaćeno ukupno područje Parka sukladno Zakonu o proglašenju zapadnog dijela otoka Mljeta nacionalnim parkom (»Narodne novine« br. 49/60 i 13/97).

Obuhvat Plana s granicom prikazan je na kartografskom prikazu – Prilogu – Obuhvat Prostornog plana Nacionalnog parka Mljet na topografskoj karti (TK25), izvedeno iz mjerila 1:100.000, na listu formata A4, koji je sastavni dio ove Odluke.

Sažeta ocjena stanja u obuhvatu Plana

V.

Park je proglašen 1960. godine na temelju Zakona o proglašenju zapadnog dijela otoka Mljet nacionalnim parkom (»Narodne novine«, broj 49/60.) u površini kopna od 3100 ha. Proširenjem granice na morski pojas 1997. godine, (»Narodne novine«, broj 13/97.), površina Parka, iznosi 5375 ha. Navedena površina može se korigirati prema očitanju površine uz pomoć GIS tehnologija. Prema podacima Zavoda za zaštitu okoliša i prirode Ministarstva zaštite okoliša i energetike na web stranici www.bioportal.hr površina Parka iznosi 5287,58 ha.

Prema Zakonu o zaštiti prirode upravljanje Parkom je u nadležnosti Javne ustanove Nacionalni park Mljet koja je osnovana 1996. godine.

Prostorni plan Nacionalnog parka Mljet iz 2001. godine je cjelovito sagledao prostor Parka u odnosu na zaštitu prirode i sveo na najmanju moguću mjeru građevinska područja i turističku izgradnju u Parku, što se pokazalo opravdano. Međutim, veća posjećenost Parka u zadnjih nekoliko godina, s obzirom na posjetiteljsku infrastrukturu ukazuju na potrebu preispitivanja pojedinih planskih rješenja.

Naselja u Parku, osim što stvaraju određene konflikte, predstavljaju i značajan resurs svojom živopisnošću i autohtonošću graditeljskih formi i materijala i kao takva čine slikovitu i privlačnu cjelinu s prelijepom prirodom. Također, obzirom na način života stanovništva na otoku, te na činjenicu negativnog trenda rasta stanovništva u tim naseljima, može se smatrati da oni u ovom obliku i intenzitetu prisustva u Parku ne narušavaju njegova osnovna svojstva.

Područje Parka sastoji se od jedne katastarske općine Goveđari, podijeljene u tri statistička naselja: Goveđari, Polače i Pomena koji zajedno broje 316 stanovnika.

Goveđari su tradicijsko naselje koje se sastoji od centralnog dijela i nekoliko izdvojenih područja naselja. Magazini ribara iz Goveđara nastali uz jezero i more na lokalitetima Babine kuće i Soline te Polače i Pomena vremenom su se razvili u naselja.

Centralne funkcije (škola, crkva, župni ured i ambulanta te groblje i uprava Parka) su se nalazile u Goveđarima i bližoj okolici. Razvojem turizma, Goveđari gube centralnu funkciju i sadržaje te se razvoj premješta na sjeverne obale Parka, u Polače i Pomenu.

Izradom prostornih planova planirana su građevinska područja naselja, građevinska područja izdvojenih dijelova naselja i izdvojenih dijelova izvan naselja. Međutim na prostoru Parka postoje i izgrađena područja koja su izvan građevinskih područja poput groblja, crkve, vojnih objekata, infrastrukturnih građevina i linijske infrastrukture.

Građevinska područja naselja

Naselje Goveđari sastoji se od građevinskog područja Goveđari i izdvojenih građevinskih područja Velika loza – Vrbovica, Pristanište, Babine kuće, Njivice, Sv. Marija i Soline.

Goveđari su ambijentalno vrijedno povijesno-tradicijsko naselje otoka Mljeta i najstarije naselje unutar Parka. Osnovali su ga benediktinci iz samostana Sv. Marije 1793. za svoje težake i čuvare stada. Naselje je smješteno na padini brda Klačina, u čijem su podnožju obradiva polja lokalnog stanovništva – Malo i Veliko polje i Pomjenta. Izgrađeno je na strmom terenu, skladno ukomponirano u okolni pejzaž i kao takvo dodatna je atrakcija Parka.

Velika loza i Vrbovica su dva manja građevinska područja naselja Goveđari nastala na raskrižju lokalnih kolnih prometnica iz pravca Polača i Goveđara i prometnice prema Jezerima na kojima se nalazi nekolicina stambenih objekata i objekt Doma zdravlja. Na lokalitetu Vrbovica izvan građevinskog područja smješten je Ulazni punkt sa sadržajima Javne ustanove (ulazna rampa, prodaja karata i info punkt u privremenom objektu te parkiralište) te nekolicina ruševnih infrastrukturnih objekata (cisterne, čuvareva kućica), centralno groblje i novoizgrađena crkva.

Pristanište – građevinsko područje nastalo na raskrižju lokalnih kolnih prometnica iz pravca Polača i Goveđara (Pomene) i šetnice uz Jezera, na polaznoj točki za otočić Sv. Marije. Tu su smješteni objekti javne namjene: pošta, suvenirnica i uprava Parka te predstavlja centralni punkt Parka, Ovo područje ima turisti-

čko-nformativan i administrativan karakter, a u posljednjih par godina sve zgrade ovoga područja su obnovljene i u funkciji sukladno potrebama Uprave Parka.

Naselje Babine kuće položeno na južnim padinama brda Klačina na obali Velikog jezera, formirano je kao dio naselja Goveđara, danas je sve više u funkciji turizma. Prometnica je predviđena kao šetnica tj. kolna samo u posebnim slučajevima. Naselje nema riješen promet u mirovanju. Uz sjeverni rub naselja postoji pješačka veza prema crkvi i Goveđarima i uz nju se nalazi niz tradicijskih košara i gumna koji su zapušteni i u propadanju.

Na južnoj obali Velikog Jezera na istaknutom poluotoku Njivice, 1936. godine nastala je zgrada hotela «Jezero" s uređenim vrtom. Hotel «Jezero" prvi je hotel na otoku Mljetu i njegovom izgradnjom započinje turistička ponuda na otoku. Građevinsko područje obuhvaća isključivo izgrađeni objekt hotela i temelje planirane plesne dvorane iznad hotela koja nikada nije dovršena. Područje je položajem izuzetno atraktivno.

Naselje Soline nalazi se istočno na kraju prometnice iz Pristaništa na obali Solinskog kanala. Postojeća izgradnja može se podijeliti u dvije skupine ovisno o vremenu izgradnje objekata. Zona nastala prvim doseljavanjem stanovnika sastoji se od objekata u nizu na kat s pomoćnim objektima smještenim iza stambenih objekata. Druga zona naselja nastala je 80-tih godina prošlog stoljeća zbog potrebe lokalnog stanovništva za poboljšanjem kvalitete života i potrebe širenja postojećih objekata. Ta izgradnja je neusklađena s postojećom i predimenzionirana. Rubno sjeveroistočno od naselja su nizovi i grupacije košara, a južno terase poljoprivrednih površina.

Otočić Sv. Marije sa samostanom i Crkvom Sv. Marije u takvom je građevinskom stanju da je potrebna rekonstrukcija i revitalizacija adekvatna vrijednosti i atraktivnosti. Potrebno je sagledati vrijednosti spomeničke i prirodne baštine i uz kvalitetnu interpretaciju cijelog kompleksa otoka, spomeničkog fundusa i kulturnog krajolika na njemu, dovesti ga na odgovarajuću razinu primjerenu Parku. Na otoku su izvan građevinskog područja magazini u podzidima, tri crkvice i staro groblje.

Naselje Polače je građevinsko područje nastalo u zaštićenoj uvali od ribarskih magazina tradicijskog sela Goveđari. Planirano je kao glavno naselje Parka s centralnim funkcijama. Građevinsko područje je veliko, a obuhvaća i arheološko područje koje je vrijedan kulturni spomenik (antička palača i bazilike) za koje još uvijek nisu izvršena detaljna arheološka i hidroarheološka istraživanja te nije adekvatno zaštićeno. Naselje oblikovno i funkcionalno nije dovršeno (uređenje obale i obalnog zida, arheološka zona, servisna zona, centralno parkiralište i slično). Planirano građevinsko područje namijenjeno stanovanju uglavnom nije konzumirano zbog imovinsko-pravnih odnosa. Radi izmicanja prometa s obale izgrađena je obilaznica naselja.

Naselje Pomena je građevinsko područje nastalo također u zaštićenoj uvali od ribarskih magazina tradicijskog sela Goveđari, danas sve više u funkciji turizma. Naselje je formirano na istočnim i zapadnim padinama uvale, a sastoji se od hotela i stambenih objekata s apartmanima i restoranima. Planirana obilaznica naselja s južne strane nije realizirana, kao ni obalna prometnica i obalni zid s istočne strane uvale. Pomena je glavna turistička luka Parka.

Građevinska područja izdvojene namjene izvan naselja

Rekreacijska zona u Pomeni planirana Prostornim planom iz 2001. godine na nedirnutom dijelu prirode na padini brda iznad hotela i planirane obilaznice naselja nije realizirana. Bila je planirana za izgradnju otvorenog/zatvorenog bazena, tenis terena i ostalih primjerenih manjih zabavno rekreativnih sadržaja.

Zona Tatinica planirana Prostornim planom iz 2001. godine kao poslovna namjena s benzinskom crpkom uz staru lugarevu kuću i operativnu obalu iz austrijskog perioda, nije realizirana. U Tatinici su smještena dva montažna prizemna objekta podignuta za potrebe stacionara radnika koji su gradili cestu preko Mljeta, a danas se kao i lugareva kuća, koriste u funkciji stanovanja.

Strukture izvan građevinskog područja

Područje Sikirice iznad Pomene, izvan građevinskog područja bivši je auto kamp ukinut Prostornim planom iz 2001. ali je zadržano zatečeno stanje da bi uz rekonstrukciju i prenamjenu objekata služilo Općini Mljet. Objekti na tom području su uglavnom infrastrukturni kao vodosprema Pomena, pročišćivač budućeg sustava odvodnje, stara vodosprema Sikirica, upravna zgrada Javne vatrogasne postrojbe, stari objekt sanitarija u funkciji stambenog objekta i montažni objekt za stanovanje zaposlenika hotela. Prostor ima svu potrebnu infrastrukturu.

Do nedavno MORH je u Parku imao rezervirane Vojne zone s vojnim objektima (Kulijer i tuneli, te Veliki Planjak) koje su se pokazale neperspektivnim i predane su na upravljanje Javnoj ustanovi Parka.

Kulijer je kompleks nekoliko većih zgrada i infrastrukturnih objekata (trafostanica, operativna obala), djelomično obnovljeni i u funkciji. Na lokaciji Veliki Planjak zgrada je u postupku renoviranja za potrebe Javne ustanove Parka.

Područja uz Mali i Veliki most su dijelovi posjetiteljske infrastrukture u funkciji Parka sa sadržajima izvan građevinskog područja, poput uređene plaže, odmorišta, priveza plovila Parka, sanitarija, iznajmljivanja kajaka, bicikla i slično.

Montokuc je lokalitet osmatračnice Parka.

Infrastruktura

Stanje cestovnog prometa na području Parka je nezadovoljavajuće, kolničke konstrukcije su u prosjeku loše, dio prometnica je neprimjerene širine, te je nereguliran promet u mirovanju koji se trenutno rješava disperzno na manjim nereguliranim ili djelomično reguliranim površinama.

Pomorski promet je doživio značajnija poboljšanja u vremenu nakon donošenja Prostornog plana 2001. godine. Ostaje problem s neuređenom obalom u Polačama, dok je u Pomeni obala djelomično opremljena za prihvat i kraće zadržavanje plovila. Općenito je na području Parka neregulirano pitanje sidrenja, gradnje i priveza na obalama naselja te je prisutan problem nadležnosti upravljanja obalnim područjem.

Zračni promet – Prostornim planom iz 2001. godine planirane lokacije za smještaj helidroma su Veliki Planjak i servisna zona Polače. Strateškim razvojnim okvirom lokacija helidroma Veliki Planjak se pokazala kao nepovoljna te su predložene lokacije uz servisnu zonu Polače, Crna klada i Kulijer.

Elektroničko-komunikacijski sustav – Izgrađena je podmorska i kopnena dionica magistralnog otočnog svjetlovoda Dubrovnik – Elafiti – Mljet – Korčula – Hvar – Split unutar Parka, na koji je spojena EK centrala u Pristaništu i podmorski svjetlovod Pelješac (uvala Zaglavak) – Mljet (uvala Za Osoje) koji povezuje otok Mljet na EK mrežu RH i preko Pelješca.

Elektroenergetski sustav – položen je 35 kV podmorski kabel Borak – Uvala Srednja koji povezuje elektromrežu otoka Mljeta na elektroenergetski sustav RH te su 10 kV dalekovodi unutar Parka zamijenjeni su podzemnim kabelima.

Vodoopskrbni sustav i sustav odvodnje Parka su većim dijelom izgrađeni, osim unutar naselja Polače, te za dio naselja Pomena, Njivice i Soline. Koncepcija odvodnje je djelomično izmjenjena na način da se otpadne vode svih naselja u Nacionalnom parku i otočića Sv. Marija odvode na centralni uređaj za pročišćavanje u Pomeni. Sustav odvodnje još nije u funkciji i nije dovršen razvod unutar svih naselja. Otpadne vode naselja se deponiraju u sabirne jame ili se ispuštaju direktno u more ili teren.

Postupanje s otpadom: Na lokalitetu Dubrovica je sanirano i zatvoreno nekadašnje neuređeno odlagalište komunalnog otpada naselja unutar Parka. Otpad s područja Parka se organizirano prikuplja i odvozi na pretovarnu stanicu u komunalnoj zoni Žukovac u naselju Babino Polje.

Sustav zaštite od požara je potrebno unaprijediti.

Zaštita od onečišćenja Velikog i Malog jezera

Glavne izvore onečišćenja predstavljaju otpadne vode naselja Babine Kuće, Pristanište, Soline i Goveđara, kao i plutajući otpad s otvorenog mora. Za zaštitu od otpada s otvorenog mora nošenog morskim strujama izgrađena je ekološka brana Soline, koja u najvećem postotku sprječava prolaz plutajućeg otpada u jezera. Za zaštitu Velikog i Malog jezera od otpadnih voda dijelom je izgrađena kanalizacijska mreža i glavni kolektori s crpnim stanicama za naselja oko Velikog i Malog jezera, osim za Njivice i Soline.

Ostala područja Parka koja nemaju zaštitu od plutajućeg otpada s otvorenog mora kao i podmorje, čiste se sezonski.

Poljoprivredne površine polja su zapuštene i zahvaćene sukcesijom šuma, posebno one udaljenije od naselja. Uglavnom se obnavljaju nasadi vinove loze i maslina, a uz naselja povrtlarske kulture. Uz naselja, kao i na površinama polja i suhozidnih terasa pored cisterni, gumna i spremišta za alat ima veliki broj zapuštenih košara za stoku.

Ogromni kompleksi šuma unutar Parka ostavljaju dojam »prašume« i nisu devastirani.

Ciljevi i programska polazišta Plana

VI.

Pored ciljeva prostornog uređenja određenih člankom 6. Zakona, ovom Odlukom određuju se posebni ciljevi:

– preispitati i revidirati prostornu koncepciju područja Parka, razmještaj funkcija od važnosti za upravljanje Parkom i sustav posjećivanja u odnosu na potrebe lokalnog stanovništva, Javne ustanove i posjetitelja Parka

– preispitati i revidirati temeljnu organizaciju i razgraničenje prostora Parka prema namjeni, uključujući i građevinsko područje naselja i izdvojene dijelove građevinskog područja naselja i izgrađene strukture izvan građevinskog područja

– revidirati sustav vodoopskrbe i odvodnje, prometne i komunalne infrastrukture i građevina javne i društvene namjene

– propisati mjere korištenja, uređenja i zaštite područja s prioritetnim aktivnostima